

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

e-ΕΦΚΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 33

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ
Διεύθυνση Νομοθεσίας ΕΕ & ΔΣΚΑ
Τμήμα Ασφάλισης, Συντάξεων & Παροχών Ασθενείας Ε.Ε.

Ταχ. Δ/ση: Πατησίων 30, 10677 ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες: Τ. Γκοντσάροβα

Κ. Τσακτάνη

Τηλέφωνο: 210 6783695

210 6783661

Email: tm.asf.sint.par.ee@efka.gov.gr

Π Ρ Ο Σ:

Αποδέκτες του Πίνακα Α'

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης

Διεύθυνση Ειδικότερων Θεμάτων Ασφάλισης

και Παροχών

Σταδίου 29, 101 10 Αθήνα

ΘΕΜΑ: Κοινοποίηση της Απόφασης αριθ. Η14 της 21/06/2023 της Διοικητικής Επιτροπής για τον Συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης της Ε.Ε. σχετικά με την εφαρμογή του Τίτλου II του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και των άρθρων 67 και 70 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009: α) κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 και β) **κατά την άσκηση δραστηριοτήτων με τηλεργασία των διακινούμενων εργαζομένων εντός Ε.Ε./Ε.Ο.Χ.¹/Ελβετίας** την περίοδο μεταξύ 1ης Ιουλίου 2022 και 30ής Ιουνίου 2023 και από την 1η Ιουλίου 2023 και μετά.

Σχετικό: η υπ'αριθ. 21/31-05-2022 Εγκύκλιος του e-ΕΦΚΑ

Με την παρούσα σας κοινοποιούμε την Απόφαση αριθ. **Η14 της 21/06/2023** της Διοικητικής Επιτροπής για τον Συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης (εφεξής ΔΕΚΑΔΕ) καθώς και τα κάτωθι παραρτήματά της τα οποία δημοσιεύτηκαν στις **11/01/2024** στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΕΕΕΕ):

1. Το **καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την πανδημία COVID-19** για την περίοδο από **01/02/2020 έως 30/06/2022** (AC 074/20REV 3) -*Παράρτημα Ι.*

¹ Ε.Ο.Χ.: Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος περιλαμβάνει τα 27 κράτη μέλη της Ε.Ε. και τις χώρες: Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία.

2. Το σημείωμα σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων του Τίτλου II του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και των άρθρων 67 και 70 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 ως προς την εφαρμογή τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 (AC 075/20) -Παράρτημα II.
3. Το καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την τηλεργασία για την περίοδο από 01/07/2022 έως 30/06/2023 (AC 125/22REV 3) -Παράρτημα III.
4. Το καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την τηλεργασία το οποίο ισχύει από την 01/07/2023 (AC 137/23) -Παράρτημα IV.

I. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 & ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (01/02/2020 – 30/06/2023)

A. Όπως είναι γνωστό, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 αυξήθηκαν σημαντικά οι δραστηριότητες τηλεργασίας λόγω των συνεπειών της υγειονομικής κρίσης και του προσωρινού κλεισίματος των συνόρων των κρατών μελών με στόχο τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19 και τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Κατά συνέπεια, κατέστη αναγκαίος ο καθορισμός του τρόπου εφαρμογής των διατάξεων των Κανονισμών (ΕΚ) 883/2004 και 987/2009 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, στην περίπτωση των διακινούμενων εντός ΕΕ/ΕΟΧ/Ελβετίας εργαζόμενων. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΔΕΚΑΔΕ θέσπισε κατευθυντήριες γραμμές και ενέκρινε τα κάτωθι **δύο καθοδηγητικά σημειώματα, με νομική βάση την αρχή της ανωτέρας βίας και ισχύ μέχρι την 30/06/2022:**

1. Το καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την πανδημία COVID-19 το οποίο εγκρίθηκε από τη ΔΕΚΑΔΕ στις 17/6/2020 (στην ΕΕΕΕ δημοσιεύεται η από 25/11/2021 αναθεωρημένη έκδοσή του- AC/074/20REV3) για την περίοδο από 01/02/2020 έως 30/06/2022 (Παράρτημα I). Το εν λόγω καθοδηγητικό σημείωμα περιλαμβάνει μη εξαντλητικό κατάλογο ζητημάτων που προέκυψαν συνεπεία της πανδημίας COVID-19 (αλλαγές στα πρότυπα εργασίας, συνοριακοί περιορισμοί κ.λπ.) καθώς και πιθανών λύσεων.

2. Το σημείωμα της ΔΕΚΑΔΕ σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων του Τίτλου II του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και των άρθρων 67 και 70 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 για την εφαρμογή τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 (AC 075/20) (Παράρτημα II).

Το ως άνω σημείωμα της ΔΕΚΑΔΕ, με ισχύ από 01/02/2020 ως 30/06/2022, συμπληρώνει το καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την πανδημία COVID-19

(AC/074/20REV3) και ορίζει ότι η εφαρμοστέα νομοθεσία η οποία προσδιορίστηκε και εφαρμοζόταν σε πρόσωπα σύμφωνα με τον Τίτλο II του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 πριν την έναρξη της πανδημίας, δεν θα πρέπει να αλλάξει λόγω της πανδημίας COVID-19. Τούτο, διότι οι εξαιρετικές περιστάσεις αφενός εμπόδισαν πολλά άτομα να ασκήσουν πραγματικά τη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητά τους στο κράτος μέλος όπου την ασκούσαν πριν την έναρξη του COVID-19 κανονικά, αφετέρου άλλαξαν τον καταμερισμό του χρόνου εργασίας μισθωτών και μη μισθωτών που ασκούσαν δραστηριότητα σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά μια νέα απασχόληση η οποία ξεκίνησε εντός της χρονικής περιόδου από 01/02/2020 έως 30/06/2022, δεδομένου ότι τα άτομα δεν μπορούσαν να ταξιδέψουν στη χώρα νέας απασχόλησης και ασκούσαν τη δραστηριότητά τους μέσω τηλεργασίας λόγω των περιορισμών του COVID-19, θα έπρεπε να ασφαλιζονται στη χώρα νέας απασχόλησης. Νομική βάση για την προαναφερόμενη ερμηνεία συνιστά, σύμφωνα με το σημείωμα της ΔΕΚΑΔΕ, η *γενική αρχή της ανωτέρας βίας*, η οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση θεμελιώνεται στην εξαιρετική κατάσταση που δημιουργήθηκε με την πανδημία COVID-19.

Για την καλύτερη κατανόηση των αλλαγών που επήλθαν με βάση το προαναφερόμενο καθοδηγητικό σημείωμα της ΔΕΚΑΔΕ στον τρόπο εφαρμογής του Τίτλου II (Εφαρμοστέα Νομοθεσία) του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004, παρατίθενται ενδεικτικά τα παρακάτω πρακτικά παραδείγματα:

α) Εφαρμογή του άρθρου 11, παρ. 3, στ. α του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004

Το άρθρο 11, παρ. 3, στ. α ορίζει ότι τα πρόσωπα υπάγονται στη νομοθεσία του κράτους στο οποίο ασκούν τη δραστηριότητά τους (Lex locis laboris)

Παράδειγμα

Τα πρόσωπα που ξεκίνησαν νέα απασχόληση αλλά, λόγω της εφαρμογής εθνικών μέτρων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, δεν κατέστη δυνατόν να ταξιδέψουν στο κράτος μέλος της νέας απασχόλησης και τους ζητήθηκε να εργάζονται μέσω τηλεργασίας ως τη λήξη εφαρμογής των σχετικών εθνικών μέτρων, θα πρέπει να ασφαλιζονται στο κράτος μέλος της νέας απασχόλησης.

β) Εφαρμογή του άρθρου 12 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 (Αποσπασμένοι εργαζόμενοι)

Παράδειγμα

Στην περίπτωση αποσπασμένων εργαζόμενων που αναγκάστηκαν να παραμείνουν στη χώρα απόσπασης λόγω της πανδημίας COVID-19, η πραγματική κατάστασή τους δεν θα πρέπει να επηρεάζει τη νομική τους κατάσταση, και ως εκ τούτου, θα πρέπει

να διατηρούν το καθεστώς ασφάλισης το οποίο είχαν την προηγούμενη ημέρα από την έναρξη ισχύος των εθνικών μέτρων που θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

γ) Εφαρμογή του άρθρου 13 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 (Άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη)

Παράδειγμα

Στην περίπτωση προσώπου που ασκεί δραστηριότητες σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη και το οποίο **πριν** την έναρξη της δραστηριότητας τηλεργασίας λόγω της πανδημίας COVID-19 **δεν ασφαλιζόταν στο κράτος κατοικίας**, διότι ο χρόνος εργασίας του στο κράτος κατοικίας ανερχόταν στο 20% (δηλ. σε ποσοστό μικρότερο του 25%) του συνολικού χρόνου εργασίας, κατά την περίοδο αναφοράς 12 μηνών [όπως προβλέπεται στο άρθρο 14 παρ. 8 του Καν. (ΕΚ) 987/2009], δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι δραστηριότητες που πραγματοποιεί μέσω τηλεργασίας στη χώρα κατοικίας, όταν η τηλεργασία επιβάλλεται από τα εθνικά μέτρα που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19, ακόμα και αν οι εν λόγω δραστηριότητες υπερβαίνουν το κατώτατο όριο του 25% του χρόνου εργασίας σε περίοδο αναφοράς 12 μηνών. Συνεπώς, η αλλαγή του ποσοστού αυτού δεν θα πρέπει να οδηγεί σε αλλαγή της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

Β. Σε συνέχεια των προαναφερόμενων δύο καθοδηγητικών σημειωμάτων της ΔΕΚΑΔΕ, η ισχύς των οποίων έληξε την 01/07/2022, δεδομένου ότι από την ημερομηνία αυτή εξέλειψε η νομική βάση της *ανωτέρας βίας*, εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2022 **καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την τηλεργασία** (στην ΕΕΕΕ δημοσιεύεται η από 14/11/2022 αναθεωρημένη έκδοσή του - AC 125/22REV3/ Παράρτημα ΙΙΙ).

Διαπιστώνοντας την ανάγκη αξιολόγησης του ισχύοντος νομικού πλαισίου, καθώς και της καταλληλότητάς του για τον σκοπό της **αυξημένης διασυνοριακής τηλεργασίας ή υβριδικής εργασίας** (συνδυασμού δηλαδή εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη και τηλεργασίας) υπό κανονικές συνθήκες, που δεν συνδέονται με την πανδημία, το αρχικό καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την τηλεργασία (AC 125/22REV2) επρόκειτο να τεθεί σε εφαρμογή την 01/07/2022 με σκοπό να καλύπτει κάθε μορφή οργάνωσης τηλεργασίας από την εν λόγω ημερομηνία. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ερμηνεία του νομικού πλαισίου θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποτελέσματα διαφορετικά από εκείνα που είχαν συμφωνηθεί προηγουμένως στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για τη νόσο COVID-19, μια απότομη αλλαγή της ισχύουσας νομοθεσίας την 01/07/2022 θεωρήθηκε επιζήμια για μεγάλο αριθμό τηλεργαζομένων. Ως εκ τούτου, προκειμένου να αποφευχθούν οι δυσκολίες για τους εργαζόμενους και τις

επιχειρήσεις, ιδίως στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός Ε.Ε., και προκειμένου να δοθεί χρόνος στα εν λόγω πρόσωπα και στους αρμόδιους φορείς για τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας, **προβλέφθηκε μία μεταβατική περίοδος από 01/07/2022 έως 31/12/2022, η οποία παρατάθηκε ως τις 30/06/2023** (AC 125/22REV3). Η εν λόγω μεταβατική περίοδος καλύπτει τόσο τις περιπτώσεις που είχαν ξεκινήσει ήδη πριν από την 01/07/2022 όσο και εκείνες που ξεκίνησαν μετά την ημερομηνία αυτή, για την περίοδο μέχρι και 30/06/2023.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι, **κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 01/02/2020 και 30/06/2023 ο προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης με βάση τον Τίτλο II του Καν. (ΕΚ) 883/2004, λάμβανε χώρα σύμφωνα με το Παράρτημα II «Σημείωμα σχετικά με την ερμηνεία της εφαρμογής του Τίτλου II του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και των άρθρων 67 και 70 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19»** (AC 075/20-15/05/2020), στο οποίο έγινε αναφορά ανωτέρω, στο σημείο 2.

II. ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΜΕΤΑ ΤΗΝ 01/07/2023

Μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, **την 01/07/2023, τέθηκε σε ισχύ το νέο-καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την τηλεργασία AC 137/23, το οποίο εξέδωσε η ΔΕΚΑΔΕ στις 21/06/2023 και το οποίο ισχύει σήμερα.** Σύμφωνα με το εν λόγω σημείωμα και δεδομένου ότι εξέλειψε η ανωτέρα βία λόγω πανδημίας και επικρατούν πλέον κανονικές συνθήκες εργασίας, **από την 01/07/2023 ισχύει ο Τίτλος II του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004, όπως και πριν την πανδημία.**

Με σκοπό την καλύτερη κατανόηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου των Κανονισμών (ΕΚ) 883/2004 και 987/2009 **σε σχέση με την τηλεργασία** και την διασφάλιση κοινής αντίληψης σε όλα τα κράτη μέλη, η ΔΕΚΑΔΕ στο με αριθ. AC 137/23 καθοδηγητικό σημείωμα παρουσιάζει τρόπους ερμηνείας του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την ιδιαίτερη περίπτωση της τηλεργασίας.

Ειδικότερα, στο **AC 137/23** καθοδηγητικό σημείωμα δίνεται, πρώτον, ο ορισμός της διασυνοριακής τηλεργασίας και, δεύτερον, οι αρχές του προσδιορισμού της εφαρμοστέας νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο του καθεστώτος τηλεργασίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών με την εφαρμοστέα νομοθεσία διατάξεων του Τίτλου II του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004. Αναφέρεται επιπλέον ότι, μολονότι η διασυνοριακή τηλεργασία θα μπορούσε καταρχάς να αφορά μισθωτούς και μη μισθωτούς/αυτοαπασχολούμενους εργαζόμενους, **το εν λόγω σημείωμα επικεντρώνεται στους μισθωτούς.**

1. Ορισμός της διασυνοριακής τηλεργασίας

Σύμφωνα με το Σημείωμα της 21ης Ιουνίου 2023 (AC 137/23) ως «διασυνοριακή τηλεργασία» χαρακτηρίζεται η δραστηριότητα που μπορεί να ασκηθεί από οποιαδήποτε τοποθεσία και θα μπορούσε να εκτελείται στις εγκαταστάσεις του εργοδότη ή στον τόπο δραστηριοτήτων (place of business) και ταυτόχρονα πληροί τις εξής δύο προϋποθέσεις:

1. Πραγματοποιείται σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη διαφορετικά από εκείνο στο οποίο βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του εργοδότη ή ο τόπος των δραστηριοτήτων **και**
2. Βασίζεται στην τεχνολογία πληροφοριών για την παραμονή του εργαζομένου σε σύνδεση με το εργασιακό περιβάλλον του εργοδότη ή της επιχείρησης καθώς και με τα ενδιαφερόμενα μέρη/πελάτες, προκειμένου να εκπληρωθούν τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στον εργαζόμενο από τον εργοδότη, ή τους πελάτες στην περίπτωση μη μισθωτών/ αυτοαπασχολουμένων.

Σημειώνουμε ότι **η διασυνοριακή τηλεργασία δεν θα πρέπει να συγχέεται** με την εργασία του μισθωτού εργαζόμενου η οποία εκτελείται στις εγκαταστάσεις του πελάτη του εργοδότη με χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών του πελάτη.

Τονίζεται επίσης, ότι για τους σκοπούς του παρόντος σημειώματος, **η διασυνοριακή τηλεργασία πραγματοποιείται βάσει συμφωνίας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.**

Παραδείγματα διασυνοριακής τηλεργασίας

- Κάτοικος Βουλγαρίας απασχολείται από Έλληνα εργοδότη. Επισκέπτεται πελάτες στην Ελλάδα επί τρεις ημέρες την εβδομάδα και εκτελεί τα διοικητικά του καθήκοντα και τη γραφική εργασία από την κατοικία του στην Βουλγαρία επί δύο ημέρες την εβδομάδα.
- Κάτοικος Γερμανίας απασχολείται από Γάλλο εργοδότη. Παραδίδει δέματα σε Γάλλους πελάτες (οδηγεί το φορτηγό του στη Γαλλία) για τρεις ημέρες την εβδομάδα και ασκεί τον ρόλο του υπεύθυνου διαχείρισης ανθρώπινων πόρων της εταιρείας αποκλειστικά από την κατοικία του επί δύο ημέρες την εβδομάδα.

- Κάτοικος Ελλάδας απασχολείται από Γερμανό εργοδότη (χωρίς έδρα στην Ελλάδα). Εκτελεί διοικητικά καθήκοντα από το σπίτι του.

2. Προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας στην περίπτωση διασυνοριακής τηλεργασίας

Σύμφωνα με τη ΔΕΚΑΔΕ, κύρια αρχή για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης στην περίπτωση προσώπων που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας εξακολουθεί να είναι η αρχή του *lex locis laboris*, όπως ορίζεται στο άρθρο 11 παρ. 3 στ. α του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004. Σύμφωνα με το ως άνω άρθρο: «Με την επιφύλαξη των άρθρων 12 έως 16: **το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος μέλος, υπάγεται στη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους**».

Ειδικότερα, λαμβανομένης υπόψη και της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο καθοδηγητικό σημείωμα AC 137/23 επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας, η τοποθεσία μίας δραστηριότητας πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι προσδιορίζει τον τόπο όπου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εκτελεί τις πράξεις που συνδέονται με τη δραστηριότητα αυτή.

Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η τηλεργασία κατέστη μέρος της οργάνωσης της εργασίας δεν επηρεάζει την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11 παρ. 3 στ. α του Καν. (ΕΚ) 883/2004.

Συνεπώς, σε περίπτωση συνεχούς, πλήρους και χωρίς χρονικό περιορισμό τηλεργασίας σε ένα κράτος μέλος, ο εργαζόμενος υπάγεται, βάσει του άρθρου 11 παρ. 3 του Καν. (ΕΚ) 883/2004, στη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους στο οποίο ασκεί τη δραστηριότητά του μέσω τηλεργασίας.

Εντούτοις, και στην περίπτωση διασυνοριακής τηλεργασίας είναι δυνατόν να υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις από τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3, στ. α του Καν. (ΕΚ) 883/2004. Παρακάτω αναλύεται υπό ποιες συνθήκες σύμφωνα με το AC 137/23 καθοδηγητικό σημείωμα είναι δυνατή η εφαρμογή τόσο των διατάξεων των άρθρων 12 και 13, όσο και του άρθρου 16 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 στην περίπτωση της διασυνοριακής τηλεργασίας.

3. Εξαίρεση βάσει του άρθρου 12 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας

Το άρθρο 12 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 προβλέπει την εξαίρεση από τη γενική αρχή του άρθρου 11 παρ. 3 στ. α του Καν. (ΕΚ) 883/2004, δηλαδή από την υποχρέωση υπαγωγής του εργαζόμενου στη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους στο οποίο ασκείται η δραστηριότητα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Στην περίπτωση των μισθωτών, βασική, μεταξύ άλλων, προϋπόθεση είναι ότι *«[...] το πρόσωπο έχει αποσπαστεί από τον εν λόγω εργοδότη σε άλλο κράτος μέλος για να εκτελέσει εργασία για λογαριασμό του εν λόγω εργοδότη»*.

Εντούτοις, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το άρθρο 12 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 είναι δυνατόν να καλύπτει και άλλες καταστάσεις δραστηριότητας σε άλλο κράτος μέλος, κατά τις οποίες ο/η εργαζόμενος/-η εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο είναι ασφαλισμένος/-η, όπως π.χ. παρακολούθηση συνεδρίων, συμμετοχή σε συνεδριάσεις κ.λπ.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η **διασυνοριακή τηλεργασία πραγματοποιείται βάσει συμφωνίας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζόμενου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπό τον όρο ότι έχει συμφωνηθεί ρητά² μεταξύ του εργοδότη και του εργαζόμενου**, μπορεί να θεωρηθεί ότι η τηλεργασία σε άλλο κράτος μέλος εμπίπτει στο **άρθρο 12 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004**, ως **εξαίρεση** στον κανόνα του άρθρου 11 του Καν. (ΕΚ) 883/2004, **εφόσον πληρούνται και όλες οι υπόλοιπες προϋποθέσεις περί απόσπασης** που προβλέπονται από τις σχετικές διατάξεις του Τίτλου II των Κανονισμών 883/2004 και 987/2009, την Απόφαση Α2 της ΔΕΚΑΔΕ και τον Πρακτικό Οδηγό για την εφαρμοστέα νομοθεσία στην Ε.Ε. στον Ε.Ο.Χ. και στην Ελβετία (ο οποίος βρίσκεται αναρτημένος στον ιστότοπο του e-ΕΦΚΑ).

Τονίζεται ότι σύμφωνα και με το **AC 137/23** καθοδηγητικό σημείωμα, **το άρθρο 12 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004** ισχύει **μόνο στις περιπτώσεις που η τηλεργασία σε άλλο κράτος μέλος είναι τυχαία, χρονικά περιορισμένη και δεν αποτελεί μέρος του συνήθους προτύπου εργασίας**.

Στις περιπτώσεις που η διασυνοριακή τηλεργασία **δεν είναι ad hoc ή προσωρινού χαρακτήρα** και αναμένεται να υπερβεί τους 24 μήνες, θα πρέπει να εξεταστεί η **εφαρμογή του άρθρου 11 ή του άρθρου 16** του Καν. (ΕΚ) 883/2004.

² Σύμφωνα με το AC 137/23 καθοδηγητικό σημείωμα η τηλεργασία μπορεί να έχει συμφωνηθεί επισήμως ή και άτυπα μεταξύ του εργοδότη και του εργαζόμενου. Ωστόσο, οι διατάξεις της νομοθεσίας μας (άρθρ. 67 παρ. 5 του ν.4808/2021) καθιστούν υποχρεωτική τη δήλωση του περιεχομένου της σύμβασης τηλεργασίας ή του εντύπου γνωστοποίησης των όρων ατομικής σύμβασης εργασίας τηλεργασίας.

Στις περιπτώσεις που η διασυνοριακή τηλεργασία είναι **υβριδικού τύπου** (εναλλασσόμενη δραστηριότητα στις εγκαταστάσεις του εργοδότη και στη χώρα κατοικίας) και αποτελεί μέρος του συνήθους προτύπου εργασίας, θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή του άρθρου 13 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 το οποίο αφορά τις περιπτώσεις παράλληλης ή εναλλάξ, άσκησης δραστηριότητας σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.

Ενδεικτικές περιπτώσεις οι οποίες εμπίπτουν στο άρθρο 12 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας, είναι οι ακόλουθες:

1. Ο εργοδότης πρέπει να κλείσει ορισμένα δωμάτια του κτιρίου που στεγάζονται τα γραφεία του, με σκοπό να τα ανακαινίσει. Οι υπάλληλοι που εργάζονται στα εν λόγω γραφεία συμφωνούν με τον εργοδότη να επιστρέψουν στις οικίες τους που μπορεί να βρίσκονται σε διαφορετικό κράτος μέλος, για να εργαστούν με τηλεργασία.
2. Ο εργαζόμενος μπορεί να συνεχίσει να εργάζεται για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα μόνον από το σπίτι το οποίο βρίσκεται σε διαφορετικό κράτος μέλος από τα γραφεία του εργοδότη, διότι π.χ. πρέπει να φροντίζει για άρρωστα ή μικρά παιδιά, ηλικιωμένους συγγενείς, ή σύντροφο που χρήζει φροντίδας.
3. Ένας εργαζόμενος συμφωνεί με τον εργοδότη του ότι θα εργαστεί με τηλεργασία π.χ. για τέσσερις εβδομάδες από την οικία του η οποία βρίσκεται σε διαφορετικό κράτος μέλος, προκειμένου να επικεντρωθεί πιο αποτελεσματικά στην εκτέλεση συγκεκριμένου έργου.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η διασυνοριακή τηλεργασία που εκτελείται κατά τη διάρκεια της περιόδου **απόσπασης αποτελεί ουσιαστικά πλήρη απασχόληση** (καταλαμβάνει δηλαδή το 100% του χρόνου εργασίας) και, συνεπώς, δεν μπορεί να συνδυάζεται με εργασία στις εγκαταστάσεις του εργοδότη.

Σε περίπτωση αμφιβολίας για το αν μία συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσε να εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 12 του Καν. (ΕΚ) 883/2004, συνιστάται η σύναψη συμφωνίας μεταξύ των αρμόδιων Αρχών των κρατών μελών, βάσει του άρθρου 16 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 (σχετική η ενότητα 5 παρακάτω).

4. Εξαιρέση βάσει του άρθρου 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας

Όταν η διασυνοριακή τηλεργασία ασκείται κανονικά και συνήθως, σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, διαφορετικά από αυτό της έδρας του εργοδότη, όταν δηλαδή αποτελεί μέρος του κανονικού προτύπου εργασίας του μισθωτού, βάσει συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου, είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 13 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004.

Σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, όταν ο μισθωτός ασκεί ουσιώδες μέρος³ της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπάγεται στη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης του κράτους κατοικίας του.

Στην περίπτωση που δεν ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας του, εφαρμόζεται η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται η έδρα ή ο χώρος δραστηριοτήτων της επιχείρησης ή του εργοδότη.

Στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης, ποσοστό λιγότερο από το 25% των σχετικών κριτηρίων (ο χρόνος εργασίας ή/και η αμοιβή) αποτελεί δείκτη ότι δεν ασκείται ουσιώδες μέρος της δραστηριότητας του μισθωτού στο σχετικό κράτος μέλος [άρθρο 14, παρ. 8 του Καν. (ΕΚ) 987/2009]. Η εν λόγω κατάσταση πρέπει να εξετάζεται για τους επόμενους 12 μήνες [άρθρο 14, παρ. 10 του Καν. (ΕΚ) 987/2009].

Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δεν επιτρέπει παρέκκλιση ειδικά για την τηλεργασία από τον κανόνα του 25% που πρέπει να ισχύει στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004.

Σε περίπτωση που το ενδιαφερόμενο πρόσωπο επιθυμεί να εξαιρεθεί από την ασφάλιση του κράτους που προσδιορίζεται με βάση το άρθρο 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004, συνιστάται η σύναψη συμφωνίας μεταξύ των αρμόδιων Αρχών των κρατών μελών, βάσει του άρθρου 16, παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004.

Ενδεικτικές περιπτώσεις τις οποίες καλύπτει το άρθρο 13 του Κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας, είναι οι ακόλουθες:

1. Εναλλαγή μεταξύ εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη και διασυνοριακής τηλεργασίας σε εβδομαδιαία βάση (π.χ. άσκηση δραστηριότητας τηλεργασίας μία

³ Για την άσκηση ουσιώδους μέρος της δραστηριότητας σε ένα κράτος, κριτήρια αποτελούν:

- Σε περίπτωση **μισθωτής** δραστηριότητας: το 25% τουλάχιστον του χρόνου εργασίας ή/και της αμοιβής
- Σε περίπτωση **μη μισθωτής** δραστηριότητας: το 25% τουλάχιστον του κύκλου εργασιών, του χρόνου εργασίας, του αριθμού των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και του εισοδήματος.

ημέρα την εβδομάδα από το σπίτι το οποίο βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος από τις εγκαταστάσεις του εργοδότη).

2. Όταν προβλέπονται μεγαλύτερα διαλείμματα μεταξύ της παροχής εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη και της παροχής εργασίας με καθεστώς τηλεργασίας (π.χ. μία εβδομάδα κάθε έξι εβδομάδες).

5. Προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 16 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 στο πλαίσιο της διασυνοριακής τηλεργασίας

Όπως επισημαίνεται στο **AC 137/23** καθοδηγητικό σημείωμα, οι διατάξεις περί εξαίρεσης του άρθρου 16 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 αποτελούν το εργαλείο για την αντιμετώπιση των νέων/άτυπων εργασιακών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένης και της ιδιαίτερης κατάστασης της διασυνοριακής τηλεργασίας.

Οι εξαιρέσεις του άρθρου 16 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 883/2004, οι οποίες εγκρίνονται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των αρμόδιων Αρχών των κρατών μελών, καλύπτουν τις περιπτώσεις αιτημάτων προσώπων που επιθυμούν την εξαίρεση από την υπαγωγή στην κοινωνική ασφάλιση του κράτους μέλους που καθίσταται κανονικά αρμόδιο, εάν εφαρμοστούν τα άρθρα 11 έως 15 του Καν. (ΕΚ) 883/2004.

Το με αρ. **AC 137/23 καθοδηγητικό σημείωμα** προβλέπει τις εξής δυνατότητες συμφωνιών στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 16 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 σε σχέση με την διασυνοριακή τηλεργασία:

- **Μεμονωμένες συμφωνίες** του άρθρου 16 τις οποίες μπορούν να συνάψουν τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη για κάθε μεμονωμένη περίπτωση·
- **Συμφωνίες του άρθρου 16 για ομάδες προσώπων** τις οποίες μπορούν να συνάψουν τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη για συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων (όπως π.χ. για τους εργαζομένους συγκεκριμένων εργοδοτών ή π.χ. για όλους τους τηλεεργαζόμενους που είναι μεθοριακοί εργαζόμενοι, όταν εργάζονται στις εγκαταστάσεις του εργοδότη)·
- **Πολυμερείς συμφωνίες** του άρθρου 16 τις οποίες μπορούν να συμφωνήσουν να συνάψουν περισσότερα από δύο κράτη μέλη για συγκεκριμένες ομάδες προσώπων·

Σχετικά με το ζήτημα της διασυνοριακής τηλεργασίας, ορισμένα κράτη μέλη έχουν συνάψει **πολυμερή συμφωνία-πλαίσιο με έναρξη ισχύος την 01/07/2023 η οποία καταλαμβάνει μόνο τα κράτη μέλη που υπέγραψαν την συμφωνία. Στα κράτη αυτά, δεν περιλαμβάνεται επί του παρόντος η Ελλάδα.**

Περισσότερες πληροφορίες για την εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο: <https://socialsecurity.belgium.be/en/internationally-active/cross-border-telework-eu-eea-and-switzerland>.

Τονίζεται ότι σύμφωνα με το αριθ. **AC 137/23** καθοδηγητικό σημείωμα και το άρθρο 16 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 883/2004, **οι συμφωνίες βάσει του εν λόγω άρθρου μπορούν να συναφθούν μόνο προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων προσώπων και με τη συναίνεση αυτών.**

Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερομένων, **εάν ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος** που εμπίπτει στο καθεστώς της διασυνοριακής τηλεργασίας **επιθυμεί να εξαιρεθεί από την νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης που προσδιορίστηκε από τον αρμόδιο φορέα** με βάση τα άρθρα 11, 12, 13 Καν. (ΕΚ) 883/2004, **έχει τη δυνατότητα να υποβάλει αίτημα εξαιρέσης δυνάμει του άρθρου 16 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 883/2004.**

Στην Ελλάδα, **αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του άρθρου 16 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 883/2004** είναι το **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης**. Τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα μπορούν να υποβάλουν σχετικό αίτημα στη *Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης, Διεύθυνση Ειδικότερων Θεμάτων Ασφάλισης και Παροχών, Τμήμα Κανονισμών Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Παρατίθενται, **ενδεικτικά, ορισμένα κριτήρια** που δημιουργούν **συνθήκες για τη σύναψη μεμονωμένης συμφωνίας βάσει του άρθρου 16 παρ. 1** του Καν. (ΕΚ) 883/2004:

1. Διασυνοριακή τηλεργασία για οικογενειακούς λόγους, όπως νοσηλεία συγγενή ή ανάγκη συνεχούς ή αυξημένης φροντίδας συγγενή. Απόσπαση για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τα δύο (2) έτη.
2. Διασυνοριακή τηλεργασία με στόχο τη διευκόλυνση της άσκησης της δραστηριότητας από άτομα με αναπηρία.
3. Συνέχιση του ασφαλιστικού δεσμού λόγω επικείμενης συνταξιοδότησης.

III. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 11, 12 και 13 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ e-ΕΦΚΑ

A. Διασυνοριακή τηλεργασία μισθωτών - Παραδείγματα εφαρμογής

Για την καλύτερη κατανόηση του τρόπου εφαρμογής των διατάξεων του Τίτλου II του Καν. (ΕΚ) 883/04 στις περιπτώσεις διακινούμενων μισθωτών που ασκούν τηλεργασία, παραθέτουμε τα παρακάτω ενδεικτικά παραδείγματα:

1) Μισθωτός που ασκεί τη δραστηριότητά του αποκλειστικά στο κράτος μέλος κατοικίας του, διαφορετικό από την Ελλάδα, για λογαριασμό εργοδότη που έχει την έδρα του στην Ελλάδα.

Στη περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το AC 137/23 καθοδηγητικό σημείωμα και με βάση την αρχή lex loci laboris, **ο εργαζόμενος θα πρέπει να υπαχθεί στην ασφάλιση του κράτους μέλους κατοικίας του**, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του Καν. (ΕΚ) 883/2004. Ως εκ τούτου, **ο εν λόγω εργαζόμενος εξαιρείται από την υποχρέωση καταβολής των σχετικών εισφορών στον e-ΕΦΚΑ.**

2) Εργοδότης, με έδρα στην Ελλάδα, απασχολεί εργαζόμενο ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του με τηλεργασία από το κράτος μέλος κατοικίας του (π.χ. Βουλγαρία) πέντε (5) εργάσιμες ημέρες τον μήνα, ενώ τις υπόλοιπες ημέρες εργάζεται στην Ελλάδα δυνάμει σύμβασης εργασίας πλήρους απασχόλησης.

Η περίπτωση αυτή εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 «Άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη».

Δεδομένου ότι ο εν λόγω εργαζόμενος δεν ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος κατοικίας [πέντε (5) ημέρες αντιστοιχούν σε ποσοστό μικρότερο του 25% του μηνιαίου χρόνου απασχόλησης], ο εργαζόμενος θα πρέπει να υπαχθεί στην ασφάλιση του κράτους μέλους στο οποίο έχει την έδρα του ο εργοδότης, δηλαδή στην Ελλάδα.

3) Εργοδότης, με έδρα στην Ελλάδα, απασχολεί εργαζόμενο ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του δέκα (10) ημέρες με τηλεργασία από το κράτος μέλος κατοικίας του ενώ τις υπόλοιπες δεκαπέντε (15) ημέρες εργάζεται στην Ελλάδα δυνάμει σύμβασης εργασίας πλήρους απασχόλησης.

Η περίπτωση αυτή εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 «Άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη».

Δεδομένου ότι ο εν λόγω εργαζόμενος ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος κατοικίας [δέκα (10) ημέρες αντιστοιχούν σε 40% του μηνιαίου χρόνου απασχόλησης], ο εργαζόμενος θα πρέπει να υπαχθεί στην ασφάλιση του κράτους μέλους κατοικίας του.

4) Εργοδότης, με έδρα στην Ελλάδα, συνάπτει προσωρινή συμφωνία με εργαζόμενο ο οποίος έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου ο τελευταίος να ασκεί τηλεργασία από την οικία του, λόγω ανακαίνισης των εγκαταστάσεων της επιχείρησης. Η διάρκεια της συμφωνίας προσδιορίζεται σε έξι (6) μήνες.

Δεδομένου ότι η άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας είναι ad hoc, προσωρινού χαρακτήρα και η προβλεπόμενη διάρκεια τηλεργασίας δεν υπερβαίνει τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες, εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις για την απόσπαση μισθωτού εργαζομένου, η περίπτωση αυτή εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 1. του Καν. (ΕΚ) 883/2004. Αρμόδιος φορέας για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας είναι ο e-ΕΦΚΑ, ως αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία εφαρμόζεται.

5) Εργοδότης, με έδρα σε άλλο κράτος μέλος, απασχολεί υπάλληλο ο οποίος εργάζεται με καθεστώς τηλεργασίας αποκλειστικά στην Ελλάδα και αποκλειστικά για λογαριασμό του εν λόγω εργοδότη, σε ποσοστό **100%** του χρόνου εργασίας του (με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου).

Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 11 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 και την αρχή **lex locis laboris**, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο θα πρέπει να υπαχθεί στην ελληνική κοινωνική ασφάλιση και να εφαρμοστούν οι οδηγίες της Εγκυκλίου Γ99/1/320/29-10-2003 του τ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σχετικά με την ασφάλιση προσώπων που απασχολούνται από αλλοδαπή εταιρεία χωρίς έδρα στην Ελλάδα.

6) Εργοδότης με έδρα σε άλλο κράτος μέλος (εκτός Ελλάδας), απασχολεί μισθωτό, με σύμβαση εργασίας πλήρους απασχόλησης, ο οποίος εργάζεται αποκλειστικά με καθεστώς τηλεργασίας ως εξής: τέσσερις (4) ημέρες τον μήνα παρέχει την εργασία του από την Ελλάδα (κράτος κατοικίας του) και τις υπόλοιπες ημέρες του μήνα από τρίτο κράτος μέλος (διαφορετικό από αυτό του εργοδότη και της κατοικίας του μισθωτού).

Η περίπτωση αυτή εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 «Άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη».

Δεδομένου ότι ο εν λόγω εργαζόμενος δεν ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος κατοικίας (κάτω του 25%), ο εργαζόμενος θα πρέπει να υπαχθεί στην ασφάλιση του κράτους μέλους στο οποίο έχει την έδρα του ο εργοδότης.

7) Εργοδότης με έδρα σε κράτος μέλος απασχολεί με σύμβαση εργασίας πλήρους απασχόλησης μισθωτό, κάτοικο κράτους μέλους διαφορετικού από αυτό της έδρας του εργοδότη. Ο εν λόγω μισθωτός εργάζεται αποκλειστικά με καθεστώς τηλεργασίας ως εξής: δεκαέξι (16) ημέρες τον μήνα παρέχει την εργασία του από την Ελλάδα (κράτος κατοικίας του) και τις υπόλοιπες ημέρες από τρίτο κράτος μέλος (διαφορετικό από του εργοδότη και της κατοικίας του μισθωτού).

Η περίπτωση αυτή εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 «Άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη» .

Δεδομένου ότι ο εν λόγω εργαζόμενος ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος κατοικίας του [δέκα έξι (16) εργάσιμες ημέρες αντιστοιχούν σε ποσοστό άνω του 25% του μηνιαίου χρόνου απασχόλησης], ο εργαζόμενος θα πρέπει να υπαχθεί στην ελληνική κοινωνική ασφάλιση.

B. Επισημάνσεις

1. Σε κάθε περίπτωση άσκησης μισθωτής δραστηριότητας με διασυνοριακή τηλεργασία, **απαιτείται** ο προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης κατ' εφαρμογή των διατάξεων των Κανονισμών 883/2004 και 987/2009 [άρθρα 11, 12 και 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004] και εκδίδεται από τον αρμόδιο Φορέα το φορητό έγγραφο A1.⁴

Παράλληλα, οι Φορείς πρέπει να ανταλλάσσουν μεταξύ τους τις σχετικές πληροφορίες μέσω του συστήματος EESSI.

2. Δεδομένου ότι η συμφωνία μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου σχετικά με τη διασυνοριακή τηλεργασία πραγματοποιείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, στις περιπτώσεις που εργαζόμενος παρέχει εξαρτημένη εργασία με τηλεργασία σε εργοδότη με έδρα στην Ελλάδα η οποία χαρακτηρίζεται από **διασυνοριακότητα**, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4808/2021 (ΦΕΚ Α 101/19.6.2021, Κεφάλαιο Β') όσον αφορά την συμφωνία εργοδότη και εργαζομένου για την παροχή εργασίας με τηλεργασία.

Ως εκ τούτου, ισχύουν οι οδηγίες της υπ' αριθ. 21/31-05-2022 Εγκυκλίου της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών του e-ΕΦΚΑ. Συγκεκριμένα, η απασχόληση του εργαζομένου με τηλεργασία προκύπτει από την σύμβαση μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη κατά την πρόσληψη ή με τροποποίηση της σύμβασης εργασίας. Το ωράριο τηλεργασίας, καθώς και η αναλογία τηλεργασίας και εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη δηλώνονται στο Π.Σ. «ΕΡΓΑΝΗ».

Στις περιπτώσεις που ο εργοδότης έχει την έδρα του εκτός Ελλάδας (σχετ. παραδείγματα 5, 6, 7), η συμφωνία μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου σχετικά με τους όρους της τηλεργασίας πραγματοποιείται

⁴ Όσον αφορά τον e-ΕΦΚΑ, οι αρμόδιες υπηρεσίες έκδοσης και παραλαβής του PD A1 έχουν περιγραφεί στο με απ: **27804/26-04-2023** Γενικό Έγγραφο της υπηρεσίας μας.

βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους της έδρας του εργοδότη/ επιχείρησης.

Ως εκ τούτου, **όταν αρμόδιος για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας είναι ο Φορέας μας**, η απογραφή του ενδιαφερόμενου θα πραγματοποιείται σύμφωνα με τις οδηγίες του υπ' αριθ. Γ99/320/2002 εγγράφου τ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ: «Διαδικασία απογραφής α) αλλοδαπής επιχείρησης, που δεν έχει εγκατάσταση στην Ελλάδα και β) φυσικών προσώπων που απασχολούν από κοινού προσωπικό, χωρίς να έχουν συστήσει Νομικό Πρόσωπο ή να αποτελούν κοινωνία». Θα πρέπει επομένως να προσκομίζεται η συμφωνία τηλεργασίας (σύμβαση εργασίας ή τροποποίηση αυτής) στην οποία θα περιγράφεται το ωράριο τηλεργασίας καθώς και η αναλογία τηλεργασίας και εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη. Στις περιπτώσεις που η νομοθεσία του άλλου κράτους μέλους επιτρέπει την άτυπη συμφωνία μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου για τους όρους της τηλεργασίας, εκτός από την σύμβαση εργασίας, θα πρέπει να προσκομίζονται δηλώσεις του εργοδότη/νόμιμου εκπροσώπου της εταιρείας και του εργαζόμενου στις οποίες τα δύο μέρη θα δηλώνουν υπεύθυνα τους όρους της μεταξύ τους σχετικής συμφωνίας.

3. Σε κάθε περίπτωση, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να υποβάλει αίτημα με βάση το άρθρο 16 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 για την εξαίρεσή του από την υπαγωγή στην κοινωνική ασφάλιση του κράτους μέλους που καθίσταται κανονικά αρμόδιο με βάση τις διατάξεις των άρθρων 11 ή 12 ή 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004. Το σχετικό αίτημα υποβάλλεται στην Αρμόδια Αρχή του κράτους μέλους στην ασφάλιση του οποίου επιθυμεί να υπαχθεί ο ασφαλισμένος [άρθρο 18 του Καν. (ΕΚ) 987/2009], προκειμένου, κατόπιν συμφωνίας των δύο αρμόδιων Αρχών, να οριστεί το κράτος μέλος στην ασφάλιση του οποίου θα υπαχθεί το ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

Γ. Διασυνοριακή τηλεργασία αυτοαπασχολούμενων/μη μισθωτών.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αρ. 21/31-05-2022 Εγκύκλιο του e-Ε.Φ.Κ.Α., η τηλεργασία αφορά μόνο την εξαρτημένη εργασία. Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι επί του παρόντος δεν έχει εκδοθεί καθοδηγητικό σημείωμα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την τηλεργασία των μη μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων διακινούμενων εργαζομένων, για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας στις εν λόγω περιπτώσεις θα ακολουθούνται οι διατάξεις του Τίτλου II των Ευρωπαϊκών Κανονισμών, χωρίς να εξετάζεται/λαμβάνεται υπόψη τυχόν καθεστώς τηλεργασίας.

Δ. Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Πληροφοριών Κοινωνικής Ασφάλισης (EESSI)

Η απόφαση σχετικά με τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 ως 13 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 στο πλαίσιο τηλεργασίας, καθώς και οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με το καθεστώς εργασίας του διασυννοριακού εργαζομένου ή μεταβολή στην εργασιακή κατάστασή του, γνωστοποιείται στους φορείς ΕΕ/ΕΟΧ/Ελβετίας από τις αρμόδιες δομές του Φορέα μας, και αντιστρόφως, μέσω του συστήματος EESSI ως εξής:

Νομική βάση	Διαδικασία EESSI - RINA
Άρθρο 11 παρ. 3, στ. α του Καν. (ΕΚ) 883/2004	H_BUC_01
Άρθρο 12 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 Άρθρα, 6, 14 και 15 του Καν. (ΕΚ) 987/2009	LA_BUC_04
Άρθρο 13 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 Άρθρα 6, 14 & 16 του Καν. (ΕΚ) 987/2009	LA_BUC_02
Άρθρο 76 του Καν. (ΕΚ) 883/2004 Άρθρα 2 παρ. 2 και 20 του Καν. (ΕΚ) 987/09	H_BUC_01 (για την ad-hoc ενημέρωση φορέα άλλου κράτους μέλους)

Στις περιπτώσεις αιτημάτων εξαιρέσης που εμπíπτουν στις διατάξεις του **άρθρου 16** του Καν. (ΕΚ) 883/04, ο Φορέας μας **ενημερώνεται στο τελικό στάδιο, μέσω EESSI**, από την Αρμόδια Αρχή (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης), σχετικά με την έγκριση ή μη του αιτήματος, προκειμένου το κατά περίπτωση Τμήμα Ασφάλισης και Εισφορών να προβεί στις ενέργειες αρμοδιότητάς του: **έκδοση Α1, υπαγωγή στην ελληνική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης ή εξαίρεση από την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.**

Με ευθύνη των Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Τμημάτων, να λάβει γνώση του παρόντος το προσωπικό των υπηρεσιών αρμοδιότητάς τους.

ΣΥΝ.: Η απόφαση αριθ. **Η14 της 21/06/2023** της Διοικητικής Επιτροπής για τον Συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης με τα Παραρτήματα I, II, III, IV.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΖΕΡΒΑ